

АМБУЛАТОРНА ПРОЦЕДУРА № 47

ОБУЧЕНИЕ И ПОДПОМАГАЩО КОНСУЛТИРАНЕ НА ПАЦИЕНТИ С ДИАБЕТ

КОДОВЕ НА БОЛЕСТИ ПО МКБ-10

Инсулинозависим захарен диабет

- Включва:** захарен диабет
- лабилен
  - с начало в млада възраст
  - склонен към кетоза
  - тип I
- Не включва:** захарен диабет (при):
- свързан с недोхранване (E12.—)
  - неонатален (P72.2)
  - бременност, раждане и послеродов период (O24.—)
- глюкозурия:
- БДУ (R81)
  - бъбречна (E74.8)
- нарушен глюкозен толеранс
- следхирургична хипоинсулинемия (E89.1)

E10.0 Инсулинозависим захарен диабет с кома

- Диабетна:
- кома със или без кетоацидоза
  - хиперосмоларна кома
  - хипогликемична кома
- Хипергликемична кома БДУ

E10.1 Инсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза

- Диабетна:
- ацидоза
  - кетоацидоза
- } без споменаване на кома

E10.2† Инсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения

- Диабетна нефропатия (N08.3*)
- Интракапиллярна гломерулонефроза (N08.3*)
- Синдром на Kimmelstiel-Wilson (N08.3*)

E10.3† Инсулинозависим захарен диабет с очни усложнения

- Диабетна:
- катаракта (H28.0*)
  - ретинопатия (H36.0*)

E10.4† Инсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения

- Диабетна:
- амиотрофия (G73.0*)
  - автономна невропатия (G99.0*)
  - мононевропатия (G59.0*)
  - полиневропатия (G63.2*)
  - автономна (G99.0*)

E10.5 Инсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения

- Диабетна:
- периферна ангиопатия† (I79.2*)

E10.7 Инсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения

E10.9 Инсулинозависим захарен диабет без усложнения

Неинсулинозависим захарен диабет

- Включва:** диабет (захарен)(без затлъстяване)(със затлъстяване):
- с начало в зряла възраст
  - некетогенен

- стабилен
  - тип II
- неинсулинзависим захарен диабет при млади хора
- Не включва:** захарен диабет (при):
- свързан с недохранване (E12.—)
  - неонатален (P70.2)
  - бременност, раждане и послеродов период (O24.—)
- глюкозурия:
- БДУ (R81)
  - бъбречна (E74.8)
- нарушен глюкозен толеранс
- следхирургична хипоинсулинемия (E89.1)
- E11.0 Неинсулинозависим захарен диабет с кома**
 Диабетна:
- кома със или без кетоацидоза
  - хиперосмоларна кома
  - хипогликемична кома
- E11.1 Неинсулинозависим захарен диабет с кетоацидоза**
 Диабетна:
- ацидоза
  - кетоацидоза
- } без споменаване на кома
- E11.2† Неинсулинозависим захарен диабет с бъбречни усложнения**
 Диабетна нефропатия (N08.3*)
 Интракапиллярна гломерулонефроза (N08.3*)
 Синдром на Kimmelstiel-Wilson (N08.3*)
- E11.3† Неинсулинозависим захарен диабет с очни усложнения**
 Диабетна:
- катаракта (H28.0*)
  - ретинопатия (H36.0*)
- E11.4† Неинсулинозависим захарен диабет с неврологични усложнения**
 Диабетна:
- амиотрофия (G73.0*)
  - автономна невропатия (G99.0*)
  - мононевропатия (G59.0*)
  - полиневропатия (G63.2*)
  - автономна (G99.0*)
- E11.5 Неинсулинозависим захарен диабет с периферни съдови усложнения**
 Диабетна:
- периферна ангиопатия† (I79.2*)
- E11.7 Неинсулинозависим захарен диабет с множествени усложнения**
- E11.9 Неинсулинозависим захарен диабет без усложнения**
- Захарен диабет по време на бременността**
- O24.0 Предшестващ захарен диабет, инсулинозависим**
- O24.1 Предшестващ захарен диабет, неинсулинозависим**
- O24.2 Предшестващ захарен диабет, свързан с недоимъчно хранене**
- O24.3 Предшестващ захарен диабет, неуточнен**
- O24.4 Захарен диабет, развиващ се по време на бременността**
- O24.9 Захарен диабет по време на бременността, неуточнен**

Диагнозите **E10.2†**, **E10.3†**, **E10.4†**, **E10.5**, **E11.2†**, **E11.3†**, **E11.4†** и **E11.5** се използват за кодиране само в случаите, когато поводът за хоспитализация и основната диагноза е декомпенсиран захарен диабет, а останалите бъбречни, очни и неврологични заболявания са усложнения, произтичащи от основното заболяване.

КОДОВЕ НА ОСНОВНИ ПРОЦЕДУРИ ПО АКМП

ОСНОВНИ ТЕРАПЕВТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ

Консултация или обучение свързани с лична грижа и други ежедневни дейности/независим живот

- 96067-00 Хранителни/диетични консултации или образование
Не включва: превантивна консултация или обучение (96066-00 [1867])
- 96072-00 Предписани/самостоятелно избрани медикаменти, консултиране или обучение
Забележка: Медикаментозна консултация или обучение включва съвет за действие/ефект (странични или други) на лекарствата, върху управлението на лекарствения режим и върху изписването на медикаменти. Включва също съвет за предпазване от странични лекарствени ефекти и осигуряване на обучителни материали относно медикаментозното лечение. Този съвет може да бъде даден на клиентите или на други доставчици на услуги.
Не включва: консултация или обучение за системите за доставка на медикаменти (96071-00 [1867])
съвети или обучение при привикване към субстанции (96073-00 [1867])

Приложение на фармакотерапия

- Прилагане на фармакологични агенти със системен ефект
Не включва: прилагане на:
• кръв и кръвни продукти (виж блок [1893])
• фармакологичен агент за:
• анестезия (виж блокове [1333], [1909] и [1910])
• имунизация (виж блокове [1881] до [1884])
• локален ефект (виж Индекс: Инжектиране, по локализация и инжектиране,
по видове, по локализация)
• поведение при ектопична бременност (виж блок [1256])
• поведение при болка (виж блокове [31] до [37] и [60] до [66] и [1552])
• перфузия (виж блок [1886])
• ваксинация (виж блокове [1881] до [1883])
хирургическо прилагане на химиотерапевтични агенти (виж блок [741])
Забележка: Последващият списък с приложения е създаден за употреба с кодовете от блок [1920] Прилагане на фармакотерапия
- 96199-07 Интравенозно приложение на фармакологичен агент, хранително вещество
- 96200-06 Подкожно приложение на фармакологичен агент, инсулин
- 96199-06 Интравенозно приложение на фармакологичен агент, инсулин
- 96199-08 Интравенозно приложение на фармакологичен агент, електролит
- 96199-02 Интравенозно приложение на фармакологичен агент, противоинокциозен агент
- 96197-02 Мускулно приложение на фармакологичен агент, противоинокциозен агент
- 91225-04 Глюкагонов тест
- 96199-09 Интравенозно приложение на фармакологичен агент, друг и неспецифичен фармакологичен агент

96200-09	Подкожно приложение на фармакологичен агент, друг и неспецифичен фармакологичен агент
96197-09	Мускулно приложение на фармакологичен агент, друг и неспецифичен фармакологичен агент

Изискване: Амбулаторната процедура се счита за завършена, ако са приложени и отчетени две основни терапевтични процедури - 96067-00 и 96072-00, посочени в таблица **Кодове на основни процедури.**

АПр не може да бъде отчетена с диагнози Е 10.0, Е 10.1, Е 11.0 и Е 11.1.

Проведените процедури задължително се отразяват в медицинската документация на пациента.

I. УСЛОВИЯ ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР И ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА

Амбулаторната процедура включва дейности и услуги от обхвата на медицинската специалност „Ендокринология и болести на обмяната“, осъществявана най-малко на първо ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Ендокринология и болести на обмяната“, и от обхвата на медицинската специалност „Детска ендокринология“, осъществявана най-малко на първо ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Педиатрия“.

1. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НАЛИЧНИ И ФУНКЦИОНИРАЩИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури чрез договор, вменените като задължителни звена, медицинска апаратура и оборудване, и с друго лечебно заведение за извънболнична или болнична помощ, разположено на територията му и имащо договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура
1. Клиника/отделение по ендокринология или Клиника/отделение по вътрешни болести или Клиника/отделение по детска ендокринология или Клиника/отделение по педиатрия

2. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА, НЕНАЛИЧНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури дейността на съответното задължително звено чрез договор с друго лечебно заведение на територията на населеното място, което отговаря на изискванията за апаратура, оборудване и специалисти за тази КП и има договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура
--

3. НЕОБХОДИМИ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА.

- лекар с призната специалност по ендокринология или вътрешни болести;
или
- лекар с призната специалност по детска ендокринология или педиатрия;

II. ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ И ЛЕЧЕНИЕ

ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ:

Обучение и лечение на пациенти със:

- захарен диабет;
- захарен диабет по време на бременността;

2. ДИАГНОСТИЧНО - ЛЕЧЕБЕН АЛГОРИТЪМ.

ДИАГНОСТИЧНО – ЛЕЧЕБНИЯТ АЛГОРИТЪМ Е ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ОПРЕДЕЛЯ ПАКЕТА ОТ БОЛНИЧНИ ЗДРАВНИ ДЕЙНОСТИ, КОИТО СЕ ЗАПЛАЩАТ ПО ТАЗИ АМБУЛАТОРНА ПРОЦЕДУРА.

Диагностични, лечебни и рехабилитационни дейности и услуги в хода на амбулаторната процедура:

- Обучение и подпомагащо консултиране на пациенти с неинсулинозависим захарен диабет по въпроси, свързани със здравословно хранене и двигателна активност.
- Обучение и подпомагащи консултиране на пациенти с инсулинозависим захарен диабет по въпроси, свързани с въглехидратно броене, инжекционна техника, поведение при остри усложнения на диабета (хипогликемия, диабетна кетоацидоза) и др.
- Обучение и подпомагащо консултиране на пациента по други въпроси, свързани с увеличаване знанията, съзнаване или разбиране на заболяването, с цел мониториране, управление, поддържане или подобряване на здравето му състояние и предоставяне на съответните препоръки.

Здравни грижи, съгласно Наредба № 1 от 8.02.2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно.

ПРИ ЛЕЧЕНИЕ ПО АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА, ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ Е ДЛЪЖНО ДА ОСИГУРЯВА СПАЗВАНЕТО ПРАВАТА НА ПАЦИЕНТА, УСТАНОВЕНИ В ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО.

ПРАВАТА НА ПАЦИЕНТА СЕ УПРАЖНЯВАТ ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРАВИЛНИКА ЗА УСТРОЙСТВОТО, ДЕЙНОСТТА И ВЪТРЕШНИЯ РЕД НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ.

3. ДИАГНОСТИЧНИ, ЛЕЧЕБНИ И РЕХАБИЛИТАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ПРИ ПРИКЛЮЧВАНЕ НА АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА:

- Проведено обучение.

Дейностите и услугите в обхвата по т. 2 се осъществяват незабавно или се планират за изпълнение в зависимост от развитието, тежестта и остротата на съответното заболяване и определения диагностично-лечебен план.“

4. МЕДИЦИНСКА ЕКСПЕРТИЗА НА РАБОТОСПОСОБНОСТТА – извършва се съгласно Наредба за медицинската експертиза на работоспособността.

III. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО АМБУЛАТОРНАТА ПРОЦЕДУРА

1. Отчитането на амбулаторна процедура № 47 се извършва с „Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“ (бл. МЗ - НЗОК № 7).

2. ДОКУМЕНТИРАНЕ на извършените дейности по амбулаторна процедура № 47.

3. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ – подписва се от пациента (родителя/настойника).

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАЦИЕНТА (НАСТОЙНИКА/ПОПЕЧИТЕЛЯ)

Захарният диабет е заболяване, при което организмът не произвежда инсулин или образуваният инсулин не действа ефективно. Инсулинът се произвежда от задстомашната жлеза - панкреас. Голяма част от храната съдържа въглехидрати, които в червата се разграждат до глюкоза. Тя е вид захар, която дава енергия на организма. Инсулинът е необходим за изгаряне на глюкозата в тъканите, при което се отделя енергия, необходима за нормалното функциониране на клетките. Без инсулин глюкозата не може да се разгражда, натрупва се в кръвта, а организмът страда от недостиг на енергия.

Има два основни типа захарен диабет – тип 1 и тип 2. При захарен диабет тип 1 не се произвежда достатъчно количество инсулин или производеният е крайно недостатъчен. Това налага необходимият инсулин да се внася в организма с помощта на инжекции. Захарен диабет тип 1 се среща най-често при деца и млади хора, но се наблюдава и при възрастни.

При захарен диабет тип 2 производеният инсулин не може да понижи достатъчно кръвната захар в организма, поради нарушено действие на инсулина върху клетките, което води до намаленото усвояване на глюкозата в клетките. В повечето случаи това се дължи на натрупване на голямо количество мазнини в организма (наднормено тегло/затлъстяване). Установени са и други нарушения в организма при захарен диабет тип 2, което водят до повишаване нивото на кръвната захар. Лечението се състои от хранителен режим, контрол на телесното тегло, физическа активност и прием на таблетки или инжектиране на медикаменти за понижаване на нивото на кръвната захар.

При захарен диабет тип 1 началото на болестта най-често е внезапно. Пациентите имат оплаквания от често уриниране, жажда, сухота в устата, безсилие, лесна умора, отслабване на тегло.

При захарен диабет тип 2 началото е незабележимо и симптомите невинаги са добре изразени. Обичайно пациентите са с наднормено телесно тегло или затлъстяване, може да имат сърбежи в областта на гениталиите, трудно заздравяващи рани. Често заболяването остава неоткрито дълго време, и едва появата на някои от усложненията на диабета става повод за поставяне на диагнозата.

Захарният диабет е хронично заболяване, което изисква непрекъснато лечение за поддържане на добър контрол на кръвната захар и за предотвратяване развитието на усложнения. Това налага спазване на хранителен режим, поддържане на нормално тегло, редовна физическа активност, както и приложение на медикаменти – инсулин при захарен диабет тип 1, таблетки или инжекционни средства при захарен диабет тип 2.

Неделима част от лечението на захарен диабет тип 1 и тип 2 е обучението на пациентите. Пациентите трябва да имат знания и умения за изчисляване на въглехидратното съдържание на храните, технически умения за инжектиране на инсулина и за измерване нивото на кръвната захар, за поведение при ниски и високи стойности на глюкозата, при физическа активност или вметнати заболявания, за грижи за краката. Обучението на пациентите със захарен диабет е ключов фактор за постигане на целите на добрия гликемичен контрол.

За Националната здравно-осигурителна каса:

Председател на НС на НЗОК:
доц. Васил Пандов

Членове на НС на НЗОК:
Виолета Лорер

Естел Василева

Румен Спецов

д-р Иван Кокалов

Теодор Василев

Боян Бойчев

адв. Свилена Димитрова

адв. Христина Николова

За Българския лекарски съюз:

Председател на УС на БЛС:
д-р Иван Маджаров

д-р Николай Брънзалов

проф. д-р Христо Шивачев

д-р Ваня Добрева-Павлова

д-р Николай Колев

д-р Гергана Николова-Ширкова

д-р Валери Веселинов

д-р Росен Айков

доц. Стоян Сопотенски

д-р Йордан Гечев

д-р Иво Парунов

д-р Жанина Калинкова

проф.д-р Милена Станева

проф.д-р Огнян Хаджийски

д-р Валентин Пеев

Управител на НЗОК:
проф. д-р Петко Салчев

Съгласувал:

Министър на здравеопазването:
проф. Асена Сербезова, дф